

Geweld slaat nergens op

*Ontdek de kracht
van geweldloos verzet
in 5 inspirerende
bundels*

Toolkit van
de Vredesbouwer 2026

Deel 4 — Woorden die verbinden

Geweldloze kracht

Aan de oevers van de Schelde ligt Doel: een klein polderdorp met oude huizen, een windmolen, een kerk en een gemeenschap die generaties lang met de rivier had leren leven. Toen de haven van Antwerpen snel uitbreidde, groeiden de plannen om het dorp te laten verdwijnen. Huizen werden opgekocht, bewoners vertrokken en het leek alsof Doel niet veel langer op de kaart zou staan.

Niet iedereen ging mee in dat scenario. Een groep inwoners besloot te blijven. Ze kozen voor geweldloos verzet: niet om anderen te vernederen of te bestrijden maar om te tonen dat een gemeenschap meer is dan grond in een politiek plan. Ze kregen steun van vrijwilligers, kunstenaars, architecten, juristen, historici en sympathisanten uit heel het land.

Doel werd daardoor opnieuw een ontmoetingsplek. Bezoekers zagen niet alleen leegstaande huizen maar ook bewoners die bleven wonen, tuinen onderhielden en gebouwen restaureerden. Kunstprojecten, tentoonstellingen, concerten en rondleidingen brachten duizenden mensen naar het dorp en hielden het onderwerp zichtbaar in het publieke debat. De strijd duurde tientallen jaren: met rechtszaken, onderhandelingen en telkens nieuwe beleidskeuzes.

Uiteindelijk bleef Doel bestaan. Het dorp werd zwaar geraakt door onzekerheid en vertrek maar verdween niet volledig. Vandaag wonen er opnieuw mensen, worden huizen gerenoveerd en krijgt Doel stap voor stap een nieuwe toekomst. Het verhaal van Doel laat zien dat geweldloos verzet niet altijd snel wint. Soms betekent succes vooral dat er tijd ontstaat om het gesprek te kantelen en een alternatieve uitkomst mogelijk te maken.

Het verzet van Doel bestond uit verschillende methodieken:

1. Aanwezig zijn

Door er te blijven wonen en het dorp levend te houden maakten bewoners duidelijk dat Doel geen leeg terrein was.

2. Juridische procedures

Rechtswegen inzetten tegen vergunningen, ruimtelijke plannen en overheidsbeslissingen om tijd te winnen en betere motivering af te dwingen.

3. Publieke aandacht creëren

Pers, interviews, documentaires en reportages om Doel zichtbaar te houden in het maatschappelijke debat.

4. Cultuur inzetten

Tentoonstellingen, muziek en evenementen om van Doel ook een plaats van ontmoeting en verbeelding te maken i.p.v. enkel protest.

5. Erfgoed zichtbaar maken

De historische en culturele waarde centraal zetten, zodat de discussie niet enkel over economie ging.

6. Breed draagvlak opbouwen

Steun verbreden met architecten, academici, natuur- en erfgoedorganisaties en burgers, zodat het een maatschappelijk vraagstuk werd.

7. Volharding

Geweldloos verzet vraagt geduld. In Doel werd dat decennialang volgehouden totdat keuzes herzien konden worden.

Taal van vrede

Het Rad om Anders Te Leren Kijken (conflictresolutie door Pax Christi Vlaanderen)

Hoe zorg je voor een goede verbindende dialoog na een ruzie?

Daarvoor grijpen we terug naar een instrument dat inzicht geeft in de dynamiek van een verbroken dialoog en dat ons leert hoe die weer tot stand te brengen: het Rad om anders te leren kijken.

Beeld je een rad in met twee helften: ik en de ander. Over het rad ligt een draaibare schijf waarvan de ene helft gearceerd is en de andere gewoon doorschijnend. Je kan jezelf of de ander dus helemaal of deels 'doorstrepen' of 'helder maken'.

In een situatie van verbroken communicatie ontstaat er een muur: die kan je met het Rad zichtbaar maken door 1 van beide helften helemaal te arceren en de andere helft 'licht' te maken.

De communicatie terug herstellen, doe je door het goede in de ander te zien (hem of haar een beetje 'licht' geven) en door de eigen fouten te erkennen (door jezelf wat te arceren). Of omgekeerd, want je kan natuurlijk ook jezelf helemaal doorstrepen en de ander in het licht zetten.

Hoe begin je eraan? We zien 4 stappen

- Stel jezelf open voor je eigen aandeel in het gebeurde: heb je wel alles juist begrepen? Heb je iets kwetsend gezegd? Stond je open voor de wensen of belangen van de ander? Heb je je eigen verlangen niet te veel doorgedrukt?
- Zie in de ander de inspanningen uit het verleden, erken de dingen die hij of zij goed gedaan heeft.
- Bedenk wat er voor jou nodig is om weer te kunnen samenwerken/ samenleven. Wanneer kan je zeggen dat de plooien zijn gladgestreken? Wat moet of kan de ander daarvoor doen?
- Wat kan jijzelf doen om de relatie te herstellen? Ben je daartoe bereid?

Meer weten, lezen of horen en zien over geweldloos communiceren? Graaf vrij in onze Toolkit van de Vredesbouwer uit 2023 of vraag een workshop verbindend communiceren aan.

Wijsheid kunnen we leren

Als je geen liefde hebt voor anderen, zijn je woorden zinloos... Als je geen liefde hebt voor anderen, betekenen je niets.

— (1, Kor. 13)

Hoe zijn we in taal machtig en krachtig om te verbinden?

De liefde weet dat er een onderscheid is tussen de daad en de dader. Dit inzicht schept ruimte, waardoor de ander zichzelf anders kan zien: als een persoon met een nooit definitief ingevulde identiteit, als iemand die opnieuw kan beginnen. De liefde dwingt niet, blijft op een afstand en geeft de ander terug aan zichzelf. Er blijft een tussenruimte die niet opgevuld wordt met oordelen, verachting, verontwaardiging of eisen. Die tussenruimte geeft de ander ademruimte, zodat hij in alle vrijheid zijn leven weer in eigen handen kan nemen. **Je kan de ander alleen tot liefde 'lokken', al het andere is een subtiele vorm van geweld en een ontkenning van liefde.**

Uit: Jansen, A. (2013). Franciscus van Assisi: Mysticus van nabijheid. Halewijn.

The background of the entire page is a warm-toned photograph of a man and a woman in conversation. The man is on the left, seen in profile, and the woman is on the right, looking towards him. They appear to be in a library or a room with bookshelves in the background.

Luister Mee(r)

- [De Geweldloze Podcast . Over opvoeden en zo!:](#)
Deze podcast van Ilse van den Heuvel en Marieke Van Ginneken vertrekt vanuit Verbindend Gezag en Geweldloos Verzet. Hoewel de focus op opvoeding ligt, komen empathisch luisteren, verbinding en de houding achter geweldloze communicatie heel toegankelijk aan bod. Ideaal voor ouders, leerkrachten en hulpverleners.

Meer weten, lezen of horen en zien over geweldloos communiceren?

Graaf in onze Toolkit van de Vredesbouwer uit 2023 of vraag een workshop verbindend communiceren aan.

Klik hier voor de andere delen